

Anmeldelser og litteraturnyt

Ved adjunkt, cand. scient. pol. Per Bendix, stud. mag. Lars Dybdahl, overarkivar dr. phil. Vagn Dybdahl, kandidatstipendiat, cand. mag. Jørgen Fink, professor, dr. phil. Troels Fink, arkivar, mag. art. Henrik Fode, arkivar, mag. art. Chr. R. Jansen og arkivar, cand. mag. Finn H. Lauridsen.

Signe Prytz: *Frederik VII's barndom og hans nærmeste omgangskreds. En tids- og milieustudie.* (Eget forlag, 1974). 202 s.

Signe Prytz er egentlig gymnastikpædagog – dr. phil. på et værk om P. H. Ling. Alligevel er en beskæftigelse med Frederik VII ikke fjerntliggende for hende: hun var 1940–62 forstander for hjem og skoler under »Kong Frederik VII's Stiftelse« på Jægerspris. Noget egentlig nyt bringer hendes bog vel ikke. Den følger kronologisk, med årstal som kapitелoverskrifter, kongefamilien og dens forskellige forgreninger fra ca. 1804 til Fritz' forlovelse med prinsesse Vilhelmine 1826. Grundlaget er omfattende studier i Frederik VI's Christian VIII's og Frederik VII's arkiver. De meget komplicerede forbindelser, deres tanker og reaktioner holdes udmærket ude fra hinanden, og resultatet er blevet en ganske stemningsmættet skildring af familiernes indre liv og kontakter i Frederik VII's barndomsår. Prinsens udvikling og de stigende vanskeligheder med ham dukker ligesom af sig selv frem af citaternes, de direkte og de skjulte. Med erindringen om en debat, der har strakt sig til de allersejeste år, bemærker man, at Signe Prytz s. 8 meddeler som en kendsgerning, at »jomfru Fanny« fødtes på Pløen sommeren 1805 som dat-

ter af Christian Frederik og Charlotte Frederikke. Ved dr. Prytz fra de arkiver, hun har haft adgang til, mere end andre om denne sag, der gennem årene har optaget så mange?

Finn H. Lauridsen

Jægerspris Slot og Kong Frederik den Syvendes Stiftelse. Redigeret af Roar Skovmand. (Kong Frederik den Syvendes Stiftelse på Jægerspris, 1974). 473 s.

Med denne særdeles statelige publikation fejrer stiftelsen sit 100 års jubilæum. Som jubilæumsskrift er den lidt af en bedrift, dels fordi den rummer spændende læsning, dels fordi den med solid videnskabelig dokumentation bringer meget nyt både om personkredsen, om slottet og om godset. I en kort optakt tegner Roar Skovmand grevinde Danners historiske minde, således som det har stået for de forfattere, der har beskæftiget sig med hende. Derefter redegør advokat Eigil Koefoed for stiftelsens fundats og dr. phil. Knud Voss for slottets og stiftelsens bygningshistorie. Landsarkivar Harald Jørgensen behandler børnehjemmene, mag. art. Claus Bjørn landbruget, skovhistorikeren, lektor P. Chr. Nielsen skove-

ne (med de ældste bevarede skovtræer i Danmark), rektor H. C. Rasmussen børneforsorgsseminariet, rektor Ole Holmberg behandlingshjemmet Danekrogen, og endelig slutter pastor Poul Falk Hansen med nogle personlige betragtninger: »Spredte glimt fra Jægerspris«. Uden at gå nogen for nær må man dog nok fremhæve direktøren for Ny Carlsbergfondet, Torben Holck Coldings kapitel »Den kongelige arv«, der gennem en minutiøs og overordentlig skarpsindig gennemført arkivundersøgelse skildrer tilblivelsen af den uhyre formue, der blev stiftelsens grundlag. Det er sjældent i en publikation af denne art at træffe på et stof, der, uhyre detaljeret, som det er, næsten er medrivende som en god kriminalroman.

Af bogens ca. 150 billeder bringes mange for første gang. Der er dels tale om malerier, dels fotografier, de sidste både fra gamle albums og fra nyoptagelser specielt til bogen. Der sluttet med fortegnelser over bestyrelsesmedlemmer og funktionærer samt et kombineret person-, sted- og emneregister.

Finn H. Lauridsen

Erik Beukel: *Socialdemokratiet og stationeringsproblemet 1952–53. En sikkerhedspolitisk beslutning.* (Odense University Press, 1974), 72 s.

Formålet med Erik Beukels afhandling har været: »ved hjælp af en nærmere analyse af en konkret beslutning i et sikkerhedspolitisk spørgsmål at forsøge at bidrage til formuleringen af hypoteser om, hvilke faktorer der under forskellige betingelser bestemmer et lands sikkerhedspolitik,

specielt de begrænsninger i alliancepolitikken, stater som Danmark og Norge har valgt at fastholde« (s. 9). Den sikkerhedspolitiske beslutning, der er tale om, er beslutningen om ikke at modtage tilbudet om en permanent stationering i fredstid af amerikanske flystyrker i Danmark. Beslutningen blev truffet af Socialdemokratiet og meddelt på partiets kongres i juni 1953 af partiformanden Hans Hedtoft, og som følge af Socialdemokratiets nøgleposition med hensyn til dansk sikkerhedspolitik var sagen dermed afgjort. Det blev i den politiske debat og specielt i valgkampen forud for septembervalget 1953 mere end antydnet, at beslutningen skyldtes usaglige indenrigspolitiske hensyn og således var udtryk for den rene opportuniste fra Socialdemokratiets side. Denne påstand genspejles i den foreliggende bog, idet forfatteren som en sekundær og mere snæver opgave har sat sig for at »klarlægge, hvilken betydning partiets indenrigspolitiske interesser og mål havde for afgørelsen« (s. 16).

Der er altså både et mere principielt og et mere konkret sigte med afhandlingen. En forudsætning for begge opgavers løsning er imidlertid, at der bliver tegnet et nogenlunde dækkende billede af beslutningens tilblivelse: en analyse af en begivenhed (her: en beslutnings tilblivelse) må bygge på en fremstilling af begivenheden; man må nødvendigvis kunne fortælle, hvad der skete, for nøjere at kunne analysere det. Det er ikke lykkedes forfatteren at tegne et klart billede af udviklingen frem til beslutningens offentliggørelse på partikongressen. Det skyldes i nogen grad, at han ikke har haft fuld adgang til det relevante kildemateriale, således at kildegrundlaget er meget ujævnt. F. eks. er den tidligste fase af